

Király Klára

Hírek a börtönvilágból

Új börtön Olaszországban

2010 decemberében született döntés arról, hogy Bolzanótól délre új büntetés-végrehajtási intézetet hoznak létre. A munkálatokat 2012 végére vagy 2013 elejére szeretnék befejezni. A nőket befogadó intézet 220 fő számára biztosít majd elhelyezést, oktatási és munkavégzési lehetőséget. A beruházás értéke elérheti a 100 millió eurót (kb. 27 milliárd forintot) is, az építkezés helyszíne egy, a mezőgazdasági művelésből kivont, 42 ezer m² nagyságú terület.

Forrás: Nuovo carcere Bolzano su territorio ex agricolo. Venice on Air, 2011. 01. 23.

A fogvatartottak betelepítése egy spanyol bv. intézetben

2011. augusztus 12-én érkeztek meg az első elítéltek Menorca új büntetés-végrehajtási intézetébe. (Menorca a Baleár-szigetek második legnagyobb, Mallorcánál kisebb, de Ibizánál nagyobb, a turisták által kevésbé látogatott, ugyanakkor természeti szépségekben bővelkedő tagja.) A Palmáról szállított 20 főt további 40 fogvatartott követi majd. Ezek az elítéltek a bűncselekményük elkövetése előtt állandó lakhellyel rendelkeztek Menorcán, vagy ottani származásúak, de eddig a szigettől távol kellett tölteniük a szabadságvesztés-büntetésüket.

A Sant Lluïshoz közel fekvő bv. intézet összesen 210 fő befogadására alkalmas. Mercedes Gallizo, a spanyol büntetés-végrehajtás főigazgatója annak a reményének adott hangot, hogy az otthon és a család közelsége a fogvatartottakra pozitív hatást fog gyakorolni.

Forrás: Llegan a Meorca los primeros presos. Diario Menorca (Pere Melis Nebot), 2011. 08. 12.

A világ „leghumánusabb börtöne”

2010-ben nyitotta meg kapuit a norvég Halden Fengsel büntetés-végrehajtási intézet, amelyet a világ „leghumánusabb börtönéneként” tartanak számon. Az intézet 10 év alatt épült fel a közigazgatásilag Haldenhez tartozó 30 hektáros területen.

A börtön megálmodói fontosnak tartották, hogy az intézet külső megjelenésében hasonlítson a szabad életben található épületekhez. A körkörös védelmet ellátó 6 méter magas téglafalat fák rejtik el. Az intézet minden lehetőséget megad az elítélteknek arra, hogy a társadalom hasznos tagjaivá váljanak. A fogvatartottak családtagjaikat külön házban fogadják, ha azok éjszakára is maradni szeretnének.

A kollégiumi szobákra emlékeztető cellákban mini hűtőszekrényt, tv-készüléket helyeztek el, a berendezés modern színes bútorokból áll. Minden 10-12 zárkára egy-egy nappali és konyha is jut. Az utóbbi egyúttal a főzőtanfolyamok helyszíne is, ahol szakácsokat képeznek. A börtön különlegessége, hogy hangstúdió is épült hozzá, és az intézet futópályáját az ízületek védelmére rugalmas anyagból készült járólappal rakták ki.

Az ablakokat úgy alakították ki, hogy minél több természetes fény érhesse a belső tereket. A falakat kortárs festők munkáival dekorálták, a képek értéke eléri az 1 millió eurót (kb. 250 millió forintot). Per Hojgaard Nielsen építész a családias légkör megteremtésére törekedett, ahol az indulatok elcsitulnak a megnyugtató környezet hatására. Ennek eléréséhez a fogvatartottak is hozzájárulhatnak azzal, hogy kérdőívek kitöltésével jelzik tapasztalataikat és kéréseiket. A börtönőrök nem viselnek fegyvert, a napi rutin szintjén együtt étkeznek és sportolnak a fogvatartottakkal. A visszaesés kockázata Norvégiában 20%-os a szabadlábra helyezést követő két éven belül. Az Egyesült Királyságban ez az arány 50-60% között mozog.

Charlott-Renee Sandvik Clasen, aki zenetanárként dolgozik a börtönben, kiemelte, hogy a munkavégzés nem kötelező az intézetben, ezért nagy szükség van a szabadidő hasznos eltöltésére. A zenetanulás is ezt a célt szolgálja.

Forrás: Top 5: las „mejores” cárceles del mundo. IberoAmericaNet; 2011. 08. 11.; William Lee Adams: Builds the world's most humane prison. Time, 2010. 05. 10.

Tanfolyam a börtönoktatás módszertanáról

A Sienai Egyetem arezzói székhelyű bölcsész tudományi és filozófia karán börtönoktatással kapcsolatos tanfolyamot indítottak, mivel a fogvatartottak tanítása speciális módszertani eszközöket igényel. A tanfolyam a szakemberek széles körének szól, a tanároktól kezdve a börtön személyzeten, orvosokon, pszichológusokon, önkénteseken át a szociális munkásokig kívánja megszólítani az érdeklődőket.

Bruno Rossi igazgató úgy látja, hogy az egyetem bővíteni tudja a bv. intézetben dolgozó és elítéltekkel foglalkozó egyéb szakemberek tudását. Az első kurzus 2011 októberében kezdődik, 800 euróba (kb. 220 ezer forintba) kerül, és 60 órát vesz igénybe. A szervezők nagyszámú érdeklődőre számítanak, és hasonló projektek rendszeres szervezését tervezik.

Forrás: Un corso per operatori educativi. Staff report. Siena News Online, 2011. 07. 20.

Egy spanyol bv. intézet egészségügyi ellátása

A Puerto III. büntetőintézet a dél-spanyolországi, pontosabban az andalúziai Cádiz legújabb börtöne. A fogvatartottak egészségügyi ellátása külső kórházak segítségével történik.

A Puerto Real Kórház 2010 júniusa és 2011 júniusa között a bv. intézet 185 fogvatartottját látta el, és az ambulancián 35 fő részesült kisebb sebészeti ellátásban. Az elítéltek számára lehetőség nyílik időpont-egyeztetés után arra, hogy a kórházban keressenek fel orvost.

Nemcsak külső kórházban folyik az ellátás, bizonyos rendelések a börtönben zajlanak. A Puertorrealeño kórházból kéthetente érkeznek orvosok az intézetbe. Munkájuk megkíméli a börtön személyi és az anyagi erőforrásait, hiszen nem kell a szállítás költségéről gondoskodni, illetve az őrzésbiztonsági feladatok is egyszerűbbek.

Forrás: Cuidado del enfermo de la prisión de Puerto III. Diario Bahía de Cádiz, 2011. 08. 11.

HIV-fertőzött fogvatartottak támogatása

A Genova Marassi büntetőintézetben a Biscione nevű civil szervezet hosszú évek óta foglalkozik a fogvatartottak problémáival, és ezen keresztül segíti a börtön személyzetének munkáját. A Biscione négy évtizede, 1981 óta lát el fogvatartottakat érintő feladatokat: keresi a kapcsolatot az elítéltekkel, egészségügyi kérdésekben tanácsokat ad, és lelki támaszt nyújt. A szervezet programjai közül kiemelés érdemel a HIV-fertőzött elítéltekkel való foglalkozás.

Forrás: Lavori in Biscone. Staff report. Genoa News, 2011. 06. 03.

Az elítéltek munkáltatása Ohióban

Az ohiói börtönvállalat, az Ohio Prison Industry (OPI) és Ohio állam büntetés-végrehajtásért felelős minisztériuma megállapodása alapján toalettpapírt gyártanak az állam területén található börtönökben. Eddig 16 bv. intézet csatlakozott a programhoz.

Ohio államban évente 1,4 millió dollárt (kb. 270 millió Ft) költenek toalettpapírra, így gyártása előzetesen jó üzletnek tűnt. Az OPI két évvel ezelőtt indította el a termelést, 600 ezer dollárért (kb. 116 millió Ft) vásárolt olyan vágógépeket, amelyek segítségével a fogvatartottak a papírt méretre szabják a Belmont büntetőintézetben. Az eredeti célok között szerepelt, hogy az intézetek is olcsóbban jussanak toalettpapírhoz.

Drew Hildebrand, az OPI helyettes vezetője nyilatkozata szerint az elérni kívánt nyereség – a felmerült értékesítési nehézségek miatt – elmaradt; a cég egy másik projektje, a szemeteszsákok gyártása sem hozott kellő anyagi hasznot.

Hildebrand nem látja pozitívan a jövőt, ugyanakkor úgy véli, hogy az OPI rendkívül hasznos tevékenységet végez: segítségével az elítéltek szakmai tapasztalatot szerezhetnek a munkavégzés terén. Ezt az állítást megerősítik a statisztikák is, hiszen a munkáltatásban részt vevő fogvatartottak körében a visszaesés kockázata csökken.

Forrás: David M. Reutter: Ohio Prison Industry cranks out crappy toilet paper. Marion Online, 2011. 05. 03.

Börtönfarm Nyugat-Ausztráliában

A Karnet börtönfarm, amely 1963-ban nyílt meg, fontos szerepet játszik Nyugat-Ausztrália büntetés-végrehajtási intézményei között. Közel 250 minimális biztonsági fokozatú férfi elítéltnak ad munkát, és ételmiszerrel látja el a börtönrendszert. A farm egyike Nyugat-Ausztrália a három börtöngazdaságának, egy 370 hektáros dombos terepen helyezkedik el a Keysbrook Állami Erdészeti területén.

A gazdaságban főként marhákat és juhokat tenyésztenek, de tyúkfarm is működik, illetve veteményeskertet is fenn tartanak. A Karnet börtönfarm felkészíti az elítélteket a mezőgazdasági jellegű munkák elvégzésére, olyan szakmát ad a kezükbe, amely által a szabadlábba kerülésük után nagy eséllyel válnak képessé az önálló életvitelre.

Forrás: Karnet Prison Farm. Staff Report. South Telegraph, 2011. 06. 03.

Kosárfonás egy ugandai börtönben

A Kampalában található Luzira bv. intézet női szárnyában az elítéltek különféle méretű táskákat fonnak. A táskákat értékesítő Trading Compound vezetője, Catherine Morris nagy rajongója az afrikai kézműves termékeknek. Véleménye szerint a kulturális értékek felismerése és megtartása sok ember számára megélhetési lehetőséget biztosíthat. A cég a táskák árusítását interneten keresztül is végzi. Sok terméken a fogvatartottak nagyfokú kreativitása mutatkozik meg; nagyon keresettek azok a táskák, amelyeken a hagyományos kockás mintázatot a fogantyú szerepét játszó fakarikák köré fonják.

Forrás: Traditional bags from Uganda. Vision for Africa, 2011. 07. 03.

Régészek mellett dolgozó elítéltek

2011 júniusától a triesti Coroneo bv. intézet fogvatartottjai a Soprintendenza nevű szervezet közreműködése révén régészek munkáját segítik. A Soprintendenza tevékenysége természeti, kulturális és muzeális értékek megőrzésére terjed ki, jelentős erőforrásokkal rendelkezik 17 olasz tartományban.

Aquileia római település ásatási területén a fásasztó földmunkák elvégzése vár az önkéntes jelentkezők közül kiválasztott fogvatartottakra. Munkájuk eredményeként a kutatás és az értékes tárgyak kiemelése is felgyorsulhat, tevékenységüknek erkölcsi elismerés a jutalma. A munkavégzésre napi rendszerességgel kerül sor.

Az intézet igazgatója szerint a büntetés letöltése alatt szükség van a monotónia megtörésére, a szabadban végzett fizikai munka is sokat segíthet ebben. Fontos a tevékenység a művészetekkel és a kultúrával kapcsolatos személyiségformáló hatása is, Aquileia feltárása révén a fogvatartottak részesei lehetnek a történelemnek.

Forrás: Detenuti di Trieste a scavare le aree archeologiche di Aquileia. Il Piccolo, 2011. 04. 08.

Elismerést kapott egy új zélandi börtön

Az Auckland Területi Női Bv. Intézet és személyzete megkapta a Westpac Dél-Aucklandi Üzleti Díjat. Az intézet, amelynek befogadóképessége 456 fő, 2006-ban kezdte meg működését.

Harry Hawthorn, a börtön vezetője kiemelte, hogy munkájukkal nemcsak a fogvatartottaknak kívánnak segíteni, hanem a közösség javát is szeretnének szolgálni. Éppen ezért az oktatási és egyéb rehabilitációs programokon kívül igyekeznek olyan elfoglaltságot találni az elítéltek számára, amelynek révén hasznos tagjai lehetnek a társadalomnak. Erre szolgál példaként az ún. Babatarkó program is. A női fogvatartottak horgolják és kötik a takarókat, majd a termékek a Middlemore Kórház újszülött-osztályán a szülésznők segítségével ke-

rülnek értékesítésre. Ezen kívül az intézet fogvatartottjainak fontos feladata a mozgássérülteket segítő kutyák kiképzése is.

Forrás: Women's prison more than just a jail. New Zeland News, 2011. 08. 02.

Műfogsorkészítő elítéltek Kansas államban

A Kansas államban található Topeka büntetőintézetben az elítéltek új lehetőséget kaptak egy, a „kinti” életben keresett szakma elsajátítására. A kezdeményezésben részt vevő nyolc elítélt egy év leforgása alatt tanulja meg a műfogsorkészítés technikáját. A fogvatartottak a gyakorlati ismeretek birtokában akár 60 fogászati protézist is összeállítanak egy hónap alatt.

A Greenbush program három évvel ezelőtt kezdődött, akkor 17 fő jelentkezett. Az Egyesült Metodista Egészségügyi Alapítvány és a kansasi Delta Fogászati Alapítvány összefogásával alakították ki az oktatáshoz szükséges termet, és szerelték fel azt a szükséges fogtechnikai eszközökkel. A börtön vezetése sikerként értékeli, hogy a program beindulása ugyan csak két fő került szabadláb-
ra, de ők már fogászati laboratóriumban kaptak állást.

Karen Finstad, a Delta Alapítvány vezetője úgy véli, hogy az egészségügynek ez az egyik olyan területe, amely munkavállalás szempontjából a fogvatartottak számára is elérhető.

A legyártott műfogakat elsősorban olyan klinikákra szállítják, ahol szegény társadalmi rétegekhez tartozók és egészségügyi biztosítással nem rendelkezők kérnek fogászati ellátást. Míg egy „hagyományos” műfogsor ára 1 800–2 600 dollár (kb. 350–500 ezer Ft) között mozog, a Greenbush-fogsorok ára mindössze 178 dollárba (kb. 35 ezer Ft) kerül.

Forrás: Phil Cauthon: Prison denture program benefits inmates and safety net clinic patients. KHI News Service, 2011. 08. 03.

Szelektív hulladékgyűjtés Spanyolországban

A spanyolországi fogvatartottak foglalkoztatását elősegítő szervezet, a Trabajo Penitenciario y Formación para el Empleo (TPFE) megállapodást írt alá az Ecopilas Környezetvédelmi Alapítvánnyal, amelynek értelmében ezentúl a bv. intézetekben szelektíven gyűjtik össze az elemeket és az akkumulátorokat. Az Ecopilas 2000-ben alakult, és ma már a fent említett hulladékok 70%-t gyűjti be Spanyolországban.

A TPFE részéről Victor Fraga írta alá a szerződést. Fraga fontosnak nevezte a megállapodást, hiszen a spanyol börtönök élen járnak a veszélyes hulladékok összegyűjtésében. Véleménye szerint a tudatos környezetvédelemnek a civil lakosság körében is nagyobb teret kellene kapnia.

Forrás: Prisioneros pone en marcha el reciclaje de pilas entre la población reclusa. El Día, 2011. 08. 03.

Az Alpok sípályáit karban tartó elítéltek

A 30 ezer lakosú Verbania a svájci határnál fekszik. Az észak-olasz kisváros börtönének fogvatartottjai 2011 júliusában a bacenói Devero Alpok sípályáinak karbantartását végezték el. A börtön igyekszik minél több olyan elfoglaltságot találni az elítéltek számára, amely által hasznosnak érezhetik magukat, hiszen a közösségért végzett munka kulcsfontosságú a társadalomba való visszatérés érdekében.

Forrás: Detenuti al lavoro all'Alpe Devero. Verbania News, 2011. 07. 07.

Egy angliai reszocializációs program

2011. március 11-e és 19-e között a Shrewsbury bv. intézetben az „Új indítás, új kezdetek” elnevezésű program keretében szerveztek jótékonysági kiállítást az elítéltek képzőművészeti alkotásaiból és kézműves termékeiből.

Az „Új indítás, új kezdetek” program, Shrewsbury és Telford város lelkészeinek projektje arra törekszik, hogy a szabadságvesztés-büntetés letöltése alatt és után is segítséget nyújtson az elítélteknek, illetve szabadultaknak. A programban részt vevő fogvatartottak körében a visszaesés kockázata 58%-ról 20%-ra csökkent. (Az angliai statisztikák szerint a bűncselekményt követő 2 éven belül országosan 58% a visszaesés kockázata. Ez az arány a 18 és 20 év közötti férfiak esetében 72% is lehet.)

A projekt – amelynek alapjai Kanadában születtek, ahol 20 év alatt fejlesztették ki azokat a módszereket, amelyek segítségével csökkenteni lehet a visszaesés kockázatát – Angliában főként Shropshire megye területén terjedt el. (2001 óta hasonló program működik a walesi Swansea intézetében is, ahol a program résztvevőinél a szabadlábra kerülést követő első 18 hónapban 25%-osnál alacsonyabb a visszaesési ráta.)

A társadalomba való visszailleszkedés mentorok segítségével történik, akik útmutatásukkal segítik a szabadultakat, hogy azok életminősége javuljon, és munkát tudjanak vállalni. A kezdeményezés részét képezi egy, a mediációt segítő kurzus (Supporting Offenders through Restoration Inside – S.O.R.I) is.

A program igyekszik felkutatni azokat a személyi és anyagi forrásokat, amelyek által javulhatnak az újrakezdés esélyei. A szervezők eddig elsősorban a Shrewsburyben elhelyezett férfi elítéltekre koncentráltak, de a megfelelő anyagi bázis megteremtése után a női elítéltekkel is szeretnének foglalkozni.

Forrás: An exhibition of art and craft work. Shropshire Star, 2011. 05. 17.

Multikulturális bv. intézetek Svájcban

A Svájci Országos Kutatási Alapítvány szakemberei eddig a svájci kantonok 12 bv. intézetében végeztek olyan felmérést, amelynek során a börtönszemélyzet és a lelkigondozók munkáját vizsgálták. A szakemberek úgy vélik, hogy a svájci börtönökben fellelhető vallási sokszínűség különféle konfliktusokhoz vezet.

A hagyományos református és katolikus börtönlelkészi szolgálat ugyan jól integrálódott az intézetek életébe, de a lelkigondozóknak egyre inkább nyitnia kell a más vallású fogvatartottak felé is, az utóbbi évtizedek során ugyanis jelentősen megnőtt a muszlim elítéltek száma.

A bielefeldi egyetem szociológiai fakultásán dolgozó kutatók bevonásával készített felmérésből kiderül, hogy a börtönlelkészek sikeresen nyújtanak spirituális segítséget. Ezen kívül igyekeznek együtt ünnepelni a fogvatartottakkal, és megpróbálják őket támogatni a hétköznapi és magánéleti gondjaik megoldásában is. Az utóbbi időben a sokoldalúan képzett lelkigondozók számára egyre inkább problémát okoz, hogy minden vallás elvárásainak meg tudjanak felelni. Irene Becci etnológus, a kutatás vezetője arra a veszélyre hívta fel a figyelmet, hogy a börtönlelkészek akaratlanul is elmosásák a különböző vallási és felekezeti irányzatok közötti jellegzetes különbségeket. Sokszor a börtönlelkészi szolgálat nem is annyira a vallási igényeket elégíti ki, mint egyre inkább abban segít, hogy az életet elviselhetőbbé tegye. A spirituális élet újabb formái is megjelentek a svájci börtönökben, ide sorolhatjuk például a különféle meditációs gyakorlatokat. Kiemelést érdemel az is, hogy egyre több feladatot vállal az Üdvhadsereg is.

A szakemberek szerint további fontos teendő lenne a lelkigondozók és a börtön személyzet folyamatos továbbképzése. Ez eddig finanszírozási nehézségek miatt még nem valósult meg. Szükség lenne az ismeretek bővítésére, azaz a különféle világvallások szokásrendszerének elsajátítására is.

Forrás: Religious pluralism in Swiss prisons. Swissinfo, 2011. 05. 15.

Kulturális rendezvények a spanyol börtönökben

Az észak-spanyolországi Rioja bv. intézetében az elítéltek számára többféle nyári kulturális programot is szerveztek az idei nyáron. A börtön az egyik állomása volt annak a nagyszabású kezdeményezésnek, amely a Spanyol Kultúra Akcióterv részeként valósult meg: hat, amatőr színészekből álló társulat Spanyolország 16 büntetés-végrehajtási intézetébe látogatott el.

Forrás: La vida cultural en el centro penitenciario de La Rioja. Diario de Rioja, 2011. 08. 10.

Íróiskola egy skót intézetben

A skóciai Glenochil bv. intézet Tullibody közelében, Clackmannanshire-ben található. Ebben a börtönben hosszú időtartamú szabadságvesztésre ítélt férfi fogvatartottak vannak elhelyezve, az intézet 670 fő befogadására alkalmas, az átlagos létszám: 720 fő.

A Glenochil széles körben szervezi az elítéltek munkavégzését és oktatását, az utóbbiban a Carnegie College is részt vállalt. Sajnos a legtöbb fogvatartott még alap szinten is alig tud írni és olvasni.

2006-ban a Skót Könyv Szövetség, a Skót Börtönszolgálat és a Carnegie College összefogásával íróiskolát létesítettek a börtön oktatási központjában. Ezzel a kezdeményezéssel kívánták demonstrálni, hogy a könyveknek, az írásnak és az olvasásnak pozitív hatása van a börtönlakókra. A program vezetői kreativitásra ösztönzik az elítélteket, és bátorítják őket, hogy szélesítsék tovább az ismereteiket.

Forrás: John Newman: Education future in Glenochil. Daily Record, 2011. 08. 02.